

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Virker for et skønnere Danmark

Til Odsherred Kommune
arkitektur@odsherred.dk

København den 31. oktober 2023
(30.02.21b/sager/2023)

Hørings svar Odsherred Arkitekturpolitik

Akademiraadets Udvalg for Landskab og Planlægning har med interesse læst udkast til ny arkitekturpolitik for Odsherred.

Arkitekturpolitik er overalt et vigtigt redskab til at sætte retning, rammer og ambitionsniveau for det byggede miljø, og det er meget positivt at spore den ambition, der går igen igennem udkastet til en arkitekturpolitik for Odsherred. En ambition om at '(...) styrke kvaliteten af arkitekturen i hele kommunen', '(...) skabe en fælles forståelse og et fælles sprog' og '(...) at understøtte en meningsfuld samtale mellem politikere, borgere og bygherrer, når der skal udarbejdes nye planer og bygges nye bygninger, men også hvis bygninger skal bevares og renoveres'.

Akademiraadets Udvalg for Landskab og Planlægning tager en gang årligt initiativ til lokale møder med fagfolk og aktører i et område af Danmark. Udvalget var i august 2021 på studietur i Odsherred Kommune og mødtes blandt andet med faglige medarbejdere fra Odsherred Kommunes forvaltning til en samtale på tværs af arkitektur, planlægning, byudvikling og billedkunst, der spændte fra bosætning i landskabet, nye boformer og lokal identitet. Turen inkluderede også møder med repræsentanter fra Geopark Odsherred og med fra den lokale mikro fødevarerproduktion.

Her oplevede udvalget en stor bevidsthed om de lokale potentialer og muligheder, men også dilemmaer; blandt andet i forhold til tiltrækning af investeringer i byggeprojekter og ønsket om øget tilflytning og at fastholde et fagligt miljø i en landkommune. Lige præcis på de områder er en arkitekturpolitik vigtig i forhold til at fastholde retningen og ambitionerne, og derfor er det med stor glæde, at Akademiraadet læser det nye initiativ med en arkitekturpolitik.

Det foreliggende udkast er på mange måder forbilledligt — klart i sit sprog og i de overordnede mål, og smukt illustreret, både med eksempler fra kommunen og med referencer fra andre dele af landet. Arkitekturpolitikens handleplan virker realistisk og tilgængelig. Det er i det lys, at Akademiraadets anbefalinger herunder skal ses.

I Odsherred er samsillet mellem det byggede miljø og de store landskabstræk et grundvilkår.

Bakke drag med markante terrænforskelle, udsigter til kystnære områder og inddæmmede fjorde er specifikke landskaber med geologisk egenart og med en særlig kultur- og naturhistorie, som det byggede miljø indgår i og borgerne bebor. Det ses der en tydelig bevidsthed om i opbygningen af arkitekturpolitikken i kapitlerne 'Identitet og Historie', 'Landskab og Miljø' og 'Mennesker og Samtalen'.

I beskrivelsen af Odsherreds unikke landskab vil vi anbefale, at det suppleres med et afsnit, om at forholde sig til landskabet på andre måder end de bygningsrelaterede. Det nævnes med en vis stolthed at Odsherred som den første egn i Danmark, er udnævnt til UNESCO (Global) Geopark. Til grund for denne udnævnelse ligger nogle ambitioner om at "beskytte, formidle og understøtte vores geologiske arv, vores geologiske mangfoldighed og en bæredygtig udvikling".

Efterfølgende er første etape af Højderystien blevet realiseret, som et forsøg på at genskabe forbindelser med udgangspunkt i områdets højeste punkter. I den forbindelse foreslår vi, at der under kapitlet om Landskab og Miljø tilføjes nogle afsnit, der drejer sig om, hvordan man kan tilvejebringe bedre oplevelser af landskabet, og en nemmere adgang til det. Endelig kunne det være en god ide, at tale for at højne kvaliteten på de publikumsorienterede anlæg, der knytter sig til landskabsoplevelserne.

Akademiraadet hilser forslaget i den handleplan, der er et tillæg til Arkitekturpolitikken, om en aktiv dialog med grundejerforeninger i sommerhusområder, meget velkommen og bemærker, at arkitekturpolitikken beskriver indpasning i det omgivende landskab og naturnær drift. På tilsvarende vis vil det være nyttigt, såfremt arkitekturpolitikken også rummede konkrete ambitioner for sommerhusbebyggelsers ydre fremtræden udover beplantningen, for eksempel i form af rammer for bygningernes form, materialer og størrelse. Gerne udformet i samarbejde med grundejerforeningerne.

Det ligger i det hele taget som en begrænsning i Arkitekturpolitikken opbygning, at der naturligt er størst fokus på det eksisterende byggeri og de givne natur- og kulturmiljøer.

Set i lyset af Odsherreds kystnære og lavtliggende områder med bebyggelse og den seneste tids oversvømmelser fra både havet og baglandets åer og de større vandoplande rundt i Danmark, finder vi det relevant at arkitekturpolitikken suppleres med en målsætning om, at der tages udgangspunkt i landskabets terræn og kysttype, førend man bygger nyt, så fremtidige skader på bebyggelse undgås.

Akademiraadet vil anbefale, at der defineres tydeligere og mere præcise krav til kvalitet for nybyggeri og tekniske anlæg, på samme måde som politikken går i dybden med vedligeholdelse af bevaringsværdige og ældre bygninger. Rammer for byggeri kunne med fordel tænkes sammen med rammer for bæredygtighed i samtidens og den nyere tids byggeri. Akademiraadet vil derfor anbefale, at der i det videre forløb med arkitekturpolitikken udarbejdes særskilte afsnit eller et selvstændigt kapitel, der omhandler bygning, kvalitet og bæredygtighed, og beskriver ambitioner for nybyggeri, omdannelse, genanvendelse, transformation og renovering af byggeri fra det 20. århundrede og frem, som også er en del af Odsherreds byggede miljø.

Handleplanen beskriver mange gode indsatser, men forbindelsen til selve politikken bør styrkes. Vejledningen 'Arkitektonisk kvalitet – tjekliste' er et godt eksempel på en klar forbindelse mellem politik og forvaltningens praksis. Dette kræver dog, at det er fagpersoner inden for arkitektur, landskab og planlægning, der forvalter den.

Akademiraadet vil afslutningsvis anbefale, at man afsætter god tid til processen frem mod den endelige udgave af arkitekturpolitikken og eventuelt inddrager en ekstern fagperson som redaktør på sammenskrivningen af teksten i de tre dokumenter, så sammenhængen på tværs af dokumenterne styrkes.

Akademiraadets Udvalg for Landskab og Planlægning vil se frem til at følge udviklingen med en arkitekturpolitik i Odsherred Kommune. Vi stiller os gerne til rådighed for en yderligere dialog, såfremt I måtte ønske det.

Med venlig hilsen

AKADEMIRAADET

Udvalg for Landskab og Planlægning

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster, Akademiraadet virker til kunstens fremme og som statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål. Akademiraadet er statens rådgiver i spørgsmål om billedkunst, arkitektur og planlægning, og står til rådighed for kommunerne og regionerne. Akademiraadet behandler henvendelser fra statslige myndigheder og kan på eget initiativ indhente oplysninger fra og fremsætte erklæringer over for statslige myndigheder og institutioner samt over for offentligheden. Rådets medlemmer er valgt i en demokratisk proces af de billedkunstnere og arkitekter, der udgør Kunstnersamfundet, og er en uafhængig og upolitisk organisation.